

Sygn. akt III AUa 1451/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Maria Małek - Bujak (spr.)
Sędziowie	SSA Lena Jachmowska SSA Jolanta Ansion
Protokolant	Michał Eksterowicz

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2018 r. w Katowicach

sprawy z odwołania J. S. (J. S.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do emerytury górniczej

na skutek apelacji ubezpieczonego J. S.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 12 marca 2018 r. sygn. akt X U 1691/17

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

/-/ SSA J.Ansion /-/ SSA M.Małek-Bujak /-/ SSA L.Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1451/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 28 sierpnia 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu J. S. prawa do emerytury z uwagi na brak spełnienia przez niego warunków przewidzianych przez art. 50a ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z FUS, ponieważ nie udowodnił on wymaganego 25-letniego okresu pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, a organ rentowy nie uwzględnił

do uprawnień do emerytury górniczej okresów zatrudnienia na stanowiskach: zastępcy dyrektora ds. Administracyjno-Pracowniczych pod ziemią, dyrektora Zespołu Zarządzania Systemami i Funduszami pod ziemią, Dyrektora Zespołu Zarządzania Systemami pod ziemią, Dyrektora Zespołu Inwestycji Rozwojowych pod ziemią, Dyrektora Zespołu pod ziemią

z uwagi na brak zatwierdzenia lub świadectw potwierdzających kwalifikacje kierownika ruchu zakładu górniczego, okresu pracy jako inżyniera inwestycji pod ziemią od 1 grudnia 2016r. do 31 stycznia 2017r. z uwagi na brak stanowiska w Zarządzeniu Nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z 23 grudnia 1994r. oraz miesięcznego wykazu zjazdów pod ziemią za podany okres. Okres pracy górniczej od 1 lutego 2017r. z uwagi na brak stanowisk

w Zarządzeniu Nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z 23 grudnia 1994r. został rozpatrzony w oparciu o miesięczny wykaz zjazdów z 9 sierpnia 2017r.

Odwołanie od decyzji wniósł ubezpieczony i domagał się jej uchylecia i uznania okresu pracy w trakcie zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy w związku z pełnieniem funkcji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, jako okresu pracy równorzędnej

z pracą górniczą. Domagał się także zaliczenia okresu od 4 marca 1993r. do 24 kwietnia 2002r., w którym pełnił z wyboru funkcję w zarządzie organizacji związkowej jako Przewodniczący Związku Zawodowego (Związek Zawodowy (...) zrzeszony w (...) Związków Zawodowych (...)), reprezentatywnej w rozumieniu ustawy z 24 lipca 2015r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego. Podał, że uznanie tego okresu do pracy równorzędnej z pracą górniczą jest niezbędne do ustalenia rzeczywistego łącznego okresu pracy górniczej (wraz z okresami pracy równorzędnej), uprawniającego do skorzystania z urlopu górniczego. Ubezpieczony podał, że jako osoba fizyczna nie może osobiście wystąpić z wnioskiem do właściwego ZUS w celu ustalenia prawa do urlopu górniczego.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i podniósł, że ubezpieczony nie posiada wymaganego 25-letniego okresu pracy górniczej.

Wyrokiem z 12 marca 2018r., sygn. akt X U 1691/17 , Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony (ur. (...)), w dniu 22 sierpnia 2017r. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę (wniosek ubezpieczonego w aktach ZUS). W okresie od 1 lipca 1981r. do 31 sierpnia 2015r. ubezpieczony zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A.

w K., w tym w okresie zatrudnienia wykonywał prace w Kopalni (...) w M. w okresach: od 1 lipca 1981r.

do 31 grudnia 1982r. na stanowisku robotnika niewykwalifikowanego pod ziemią,

od 1 stycznia 1983r. do 14 sierpnia 1986r. na stanowisku górnika pod ziemią, od 15 sierpnia 1986r.

do 30 września 1988r. na stanowisku nadgórnika w oddziale wydobywczym pod ziemią, od 1 października 1988r. do 31 sierpnia 1991r. na stanowisku sztygara zmianowego

w oddziale wydobywczym pod ziemią, od 1 września 1991r. do 3 marca 1993r. na stanowisku sztygara oddziałowego oddziału wydobywczego pod ziemią, od 4 marca 1993r.

do 24 kwietnia 2002r. zwolniony z obowiązku świadczenia pracy w związku z pełnieniem funkcji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, od 25 kwietnia 2002r. do 16 marca 2006r. na stanowisku zastępcy dyrektora ds. administracyjno-pracowniczych pod ziemią, kolejno w (...):

od 17 marca 2008r. do 31 października 2008r. na stanowisku dyrektora zespołu zarządzania systemami i funduszami pod ziemią,

od 1 listopada 2008r. do 31 lipca 2010r. na stanowisku dyrektora zespołu zarządzania systemami pod ziemią, od 1 sierpnia 2010r. do 16 maja 2012r. na stanowisku dyrektora zespołu inwestycji rozwojowych pod ziemią, od 17 maja 2015r. do 31 sierpnia 2015r. na stanowisku dyrektora zespołu inwestycji rozwojowych pod ziemią.

Zaskarżoną decyzją z 28 sierpnia 2017r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury z uwagi na brak spełnienia przez niego warunków przewidzianych przez art. 50a ust. 1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS wskazując, że na dzień 31 lipca 2017r. ubezpieczony udowodnił okres pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (art. 50c ust. 1) - 11 lat, 10 miesięcy i 8 dni, okres pracy równorzędnej z pracą górniczą - art. 50c ust. 2, okres zaliczany do górniczej emerytury w wymiarze półtorakrotnym (art. 50d).

Łączny okres zaliczony do ustalenia prawa do emerytury górniczej wynosi 11 lat, 10 miesięcy i 8 dni oraz, że ubezpieczony nie spełnia warunków do przyznania emerytury górniczej, ponieważ nie udowodnił wymaganego 25-letniego okresu pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą.

Ubezpieczony domagał się zaliczenia do okresu pracy od 4 marca 1993r. do 24 kwietnia 2002r. jako okresów pracy równorzędnej z pracą górniczą.

W oparciu o dokonane ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 50a ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227 ze zm.), zwanej dalej ustawą emerytalną, górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: ukończył 55 lat życia; ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1; nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Z kolei zgodnie z art. 50b ustawy emerytalnej przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składkowymi lub nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, z tym, że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy. Sąd I instancji wskazał, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących. Zatem przesłanki nabycia prawa do emerytury na podstawie przepisów emerytalnych muszą być spełnione łącznie, co oznacza, że brak choćby jednego z tych warunków powoduje niemożność nabycia uprawnień emerytalnych.

Bezspornym w niniejszej sprawie pozostawało, że ubezpieczony nie osiągnął 25 lat pracy górniczej łącznie z okresami pracy równorzędnej oraz wieku emerytalnego wynoszącego 50 lat, co wyklucza przyznanie mu emerytury górniczej na mocy art. 50a ust. 1 ustawy emerytalnej. W zaskarżonej decyzji wskazano, że ubezpieczony legitymuje się okresem pracy górniczej w wymiarze 11 lat, 10 miesięcy i 8 dni. Domagał się uwzględnienia jako pracy równorzędnej z pracą górniczą okresu od 4 marca 1993r. do 24 kwietnia 2002r., w którym był zwolniony z obowiązku świadczenia pracy w związku z pełnieniem funkcji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, po uwzględnieniu którego i tak nie osiągnąłby wymaganych 25 lat.

Sąd wskazał także, że nie jest obowiązany do ustalania okresu pracy górniczej wobec braku spełnienia przez niego ustawowych przesłanek. Podkreślenia wymaga, że Sąd oceniając decyzję organu rentowego weryfikuje prawidłowość ustalenia prawa bądź jego braku

do świadczenia; w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, toczącym się z odwołania od decyzji organu rentowego wydanej na wniosek o przyznanie emerytury lub renty, niedopuszczalne jest przedmiotowe przekształcenie roszczenia przez żądanie ustalenia tylko niektórych przesłanek warunkujących prawo do świadczenia.

Zakres i przedmiot rozpoznania sądowego wyznacza przedmiot decyzji organu rentowego, gdyż Sąd, rozpoznając odwołanie od decyzji organu rentowego, rozstrzyga o zasadności odwołania w granicach wyznaczonych zakresem samego odwołania oraz treścią zaskarżonej decyzji. Odwołujący nie może zatem żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował.

Oznacza to, że przed sądem wnioskodawca może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował.

Apelację od wyroku wniósł pełnomocnik ubezpieczonego.

Zaskarżając w całości wyrok Sądu Okręgowego wyrokowi temu zarzucił:

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że ubezpieczony nie osiągnął 25 lat pracy górniczej, podczas gdy w opinii odwołującego organ rentowy niesłusznie nie zaliczył mu wszystkich okresów pracy górniczej lub równorzędnej z pracą górniczą,
- naruszenie przepisu postępowania, a to art. 316 § 1 k.p.c. poprzez brak rozpatrzenia zarzutu odwołującego dotyczącego uznania okresów pracy od 4.03.1993r. do 24.04.2002r. jako okresów pracy równorzędnej z pracą górniczą,
- naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 50 a ust. 1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 1 lb ust. 1 ustawy z 7 września 2007r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego poprzez brak zaliczenia odwołującemu okresów pracy od 4.03.1993r. do 24.04.2002r. jako okresów pracy równorzędnej z pracą górniczą.

W oparciu o podniesione zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie odwołującemu prawa do emerytury górniczej, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, a ponadto zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego w sprawie, wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji odwołujący podniósł, że Sąd Okręgowy przedwcześnie uznał, że zarzut dotyczący błędnego niezaliczenia odwołującemu okresów pracy od 4.03.1993r. do 24.04.2002r. jako okresów pracy równorzędnej z pracą górniczą, nie zasługuje na rozpatrzenie. Odwołujący w całości zaskarżył decyzję ZUS, kwestionując niekorzystne dla siebie rozstrzygnięcie. Niekorzystne dla powoda było nie tylko nieuwzględnienie w/w okresów pracy równorzędnej z pracą górniczą, ale również brak uwzględnienia przez organ do uprawnień do górniczej emerytury pracy na wymienionych w decyzji stanowiskach.

Odwołujący był przekonany, że zaskarżenie przez niego decyzji w całości prowadzi do jej weryfikacji przez Sąd w odmownym zakresie w całości, w tym braku uwzględnienia zatrudnienia na wymienionych w decyzji stanowiskach.

Sąd Okręgowy potwierdził zasadność tego stanowiska, wskazując w uzasadnieniu wyroku, że Sąd, rozpoznając odwołanie od decyzji organu rentowego, rozstrzyga o zasadności odwołania w granicach wyznaczonych zakresem samego odwołania oraz treścią zaskarżonej decyzji. Sąd oparł się jedynie na treści odwołania, nie weryfikując decyzji organu w zakresie niekorzystnym (odmowa zaliczenia

okresów) dla skarżącego. Według odwołującego, skoro art. 1 lb ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego uznaje za okres pracy równorzędnej z pracą górniczą dla potrzeb ustalenia prawa do urlopu górniczego również okres pełnienia z wyboru funkcji związkowej w organizacji związkowej, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy z 24 lipca 2015r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego, tym samym okres ten winien być zaliczony do okresu uprawniającego do emerytury górniczej.

Odwołanie wprawdzie skupiało się na braku odniesienia się organu do kwestii uznania za równorzędny z pracą górniczą okresu zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy w związku z pełnieniem funkcji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, jednakże uzasadnienie zaskarżonej decyzji wskazywało również inne okresy, które nie zostały zaliczone przez organ rentowy do uprawnienia do emerytury górniczej.

W opinii odwołującego brak zaliczenia spornych okresów był niesłuszny, a rozpatrzenie zasadności odmowy ich zaliczenia leży w zakresie kognicji Sądu niezależnie od zarzutów podniesionych w odwołaniu od decyzji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem odmownej decyzji w sprawie z wniosku ubezpieczonego było prawo ubezpieczonego do górniczej emerytury w trybie art. 50a ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do żądanego świadczenia z uwagi na niespełnienie przesłanki 25 lat pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, wskazując na nieuznane okresy.

W odwołaniu ubezpieczony domagał się jej uchylenia i uznania okresu pracy w trakcie zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy w związku z pełnieniem funkcji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, jako okresu pracy równorzędnej z pracą górniczą. Domagał się także zaliczenia okresu od 4 marca 1993r. do 24 kwietnia 2002r., w którym pełnił z wyboru funkcję w zarządzie organizacji związkowej jako Przewodniczący Związku Zawodowego (Związek Zawodowy (...)) zrzeszony w (...) Związków Zawodowych (...)), reprezentatywnej w rozumieniu ustawy z 24 lipca 2015r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego. Podał, że uznanie tego okresu do pracy równorzędnej z pracą górniczą jest niezbędne do ustalenia rzeczywistego łącznego okresu pracy górniczej (wraz z okresami pracy równorzędnej), uprawniającego do skorzystania z urlopu górniczego. Ubezpieczony podał, że jako osoba fizyczna nie może osobiście wystąpić z wnioskiem do właściwego ZUS w celu ustalenia prawa do urlopu górniczego .

Sąd I instancji oddalił odwołanie uznając, że bezspornym w sprawie pozostawało, iż ubezpieczony nie osiągnął 25 lat pracy górniczej łącznie z okresami pracy równorzędnej oraz wieku emerytalnego wynoszącego 50 lat, co wyklucza przyznanie mu emerytury górniczej na mocy art. 50a ust. 1 ustawy emerytalnej i wskazał, że odwołujący nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. Oznacza to, że przed sądem wnioskodawca może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował.

Stanowisko takie nie zasługuje na aprobatę.

Przede wszystkim ubezpieczony we wniosku domagał się przyznania prawa do emerytury górniczej w obniżonym wieku wskazując jako element dowodowy na zasadność zaliczenia wskazanych okresów pracy równorzędnej z pracą górniczą do stażu emerytalnego.

Organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do emerytury górniczej wskazując na niespełnienie przesłanek, w uzasadnieniu podając przyczyny odmowy.

Natomiast o zakresie decyzji decyduje nie uzasadnienie decyzji, a jej sentencja, którą organ rozstrzyga co do zasady roszczenie.

W konsekwencji Sąd winien badać wszystkie wskazane przez ubezpieczonego okoliczności mogące rzutować na jego uprawnienie w całości.

W konsekwencji Sąd I instancji orzekając w sposób fragmentaryczny o wycinku postępowania nie rozpoznał istoty sprawy, to jest prawa do świadczenia, a skoncentrował się na badaniu przebiegu fragmentu okresu ubezpieczenia, uznając zresztą, że bezspornym

w sprawie pozostawało, iż ubezpieczony nie osiągnął 25 lat pracy górniczej łącznie z okresami pracy równorzędnej oraz wieku emerytalnego wynoszącego 50 lat, podczas gdy właśnie okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą nie były bezsporne, a rzutują one na wymiar wieku emerytalnego.

W tym kontekście Sąd I instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego w takim zakresie, że w zasadzie konieczne jest nie jego uzupełnienie, ale przeprowadzenie od początku, z uwagi na podniesione wyżej skutki procesowe - nierozpoznanie istoty sprawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, na mocy art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji, pozostawiając Sądowi I instancji orzeczenie o kosztach procesu zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c.

/-/ SSA J.Ansion /-/ SSA M.Małek-Bujak /-/ SSA L.Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek